

Odpady nepatria do ohňa

Pri spaľovaní odpadov v domáciach peciach, kotloch alebo na ohnisku v záhrade môže vzniknúť viac nebezpečných škodlivín a jedov ako v kvalitnej spaľovni komunálnych odpadov (tým sa však spaľovní nechceme zastávať).

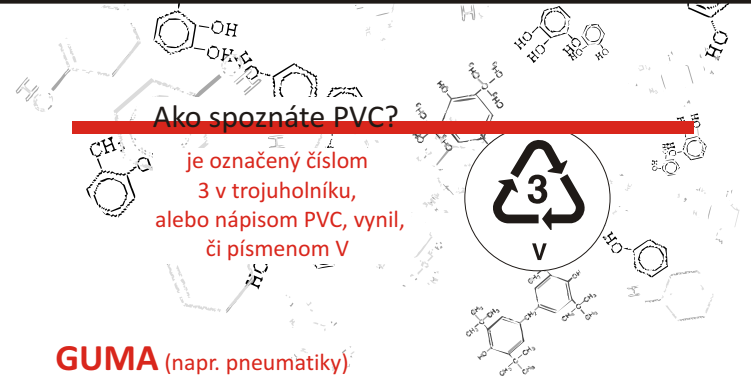
„Domácomu“ spaľovaniu hovoríme NEDOKONALÉ. Prebieha pri nízkych teplotách a za nedostatku kyslíka. To nestačí na úplné spálenie a rozklad škodlivých látok, pričom vznikajú aj mnoho nových, ešte škodlivejších, napr. dioxínov. Domácnosti navyše na rozdiel oproti spaľovniám nie sú vybavené ani drahými monitorovacími a filtračnými zariadeniami, ktoré zmiernujú negatíva spaľovania.

Málokto z tých, čo odpad v domácnosti spaľuje, si uvedomuje, že tým sebe, svojim blízkym a susedom môže spôsobovať zdravotné problémy. Najviac ohrozené sú malé deti, tehotné ženy a starší ľudia. Škodlivé látky, ktoré pri spaľovaní vznikajú, neunikajú vysoko do atmosféry, ale neviditeľne dopadajú späť do blízkosti miesta, kde sa spaľuje, späť na dom, na záhradu, na úrodu... Končia v našej domácnosti, v našom jedle a v našom tele.

Aké škodlivé látky vznikajú pri spaľovaní nasledovných odpadov ?

PLASTY

- **Ťažké kovy (najmä kadmium a zinok)** - sú súčasťou plastov v podobe rôznych zmäkčovadiel a farbív. Môžu spôsobiť vrodené chyby u novorodencov, rakovinu a kontaminovať pôdu.
- **Oxid uhoľnatý (CO)** - jedovatý plyn, ktorý pravdepodobne zapríčinil najviac otráv v histórii ľudstva. Prejavuje sa najčastejšie bolesťami hlavy, závratmi, hučaním v ušiach. Môže spôsobiť až udusenie.
- **Ftaláty** - sú obsiahnuté v plastoch ako ich zmäkčovadlá. Vyvolávajú rôzne poruchy najmä hormonálneho a reprodukčného systému
- **Monoméry plastov** (základné stavebné častice) - **etylén** (vzniká pri spaľovaní polyetylénu - PE, HDPE, LDPE), **propylén** (polypropylénu - PP), **styrén** (polystyrénu - PS) - vo vysokých koncentráciách sú jedovaté, narkotické alebo majú na zdravie dlhodobé účinky (vplyv na nervovú sústavu, krvný obeh)
- **Zlúčeniny chlóru** - vznikajú pri spaľovaní polyvinylchloridu - PVC, resp. všetkého, čo obsahuje chlór.
 - **Chlorovodík (HCl)** - silne dráždi dýchacie cesty
 - **Vinylchlorid** - jedovatý, rakovinotvorný
 - **Dioxíny** - vyznačujú sa výrazným priamym škodlivým účinkom. Sú silno mutagénne a rakovinotvorné.
 - **Plynný chlór a fosgén** - silne dráždia dýchacie cesty, vo vysokých koncentráciách vedú k poleptaniu pľúc a k smrti. V prvej svetovej vojne boli používané ako bojové plyny.

GUMA (napr. pneumatiky)

- **Oxidy síry (SOx)** - dráždia dýchacie cesty
- **Sadze** s obsahom jedovatých a rakovinotvorných polyaromatických uhľovodíkov
- **Dioxíny**

DREVOTRIESKA, OKNÁ A STARÝ NÁBYTOK

- z drevotriesky, pri ktorej výrobe sa používajú formaldehydové živice sa horením uvoľňujú **fenoly** - nepríjemne zapáchajúce jedy so silným dráždivým účinkom
- horením náterových hmôt z nábytku a starých okien vznikajú rôzne škodlivé látky i napr. **vysoko toxické PCB** - polychlórované bifenyly, ktoré sú silne rakovinotvorné.

VIACVRSTVOVÝ KOMBINOVANÝ MATERIÁL

(tzv. tetrapak)

Tento materiál nie je len obyčajný kartón, ale tvorí ho niekoľko zlisovaných vrstiev - papiera, polyetylénovej fólie a hliníka, ktorých spaľovaním unikajú do ovzdušia chlórorganické látky a ťažké kovy.

PAPIER

Najviac problematické je spaľovanie farebných letákov, časopisov, kriedových a voskovaných papierov. Tie môžu znečistiť ovzdušie ťažkými kovmi, dechtovými látkami, ale aj dioxínmi.

BIOLOGICKÝ ODPAD (bioodpad)

Bioodpad, ktorý nie je dostatočne vysušený, nemôže dokonale horieť, pretože obsahuje veľa vody, preto pri „spaľovaní“ na záhradách len tlie a husto dymí. Vidieť to najmä na jar a na jeseň, kedy sa dedinami šíri smradľavý dusivý dym. Tento dym obsahuje hlavne **oxid uhoľnatý, dechtové látky a rôzne škodlivé uhľovodíky**.

Spálením biologického odpadu doslova vypúšťame do vzduchu organické hnojivo a meníme ho na škodlivé plyny. Lístie, trávu a drevnú hmotu môžeme spoločne s bioodpadom z kuchyne (zvyšky jedál, odpad z čistenia ovocia a zeleniny) **kompostovať**.

Spaľovaním odpadu konáme protizákonne!

V súčasnosti je v platnosti niekoľko zákonov, ktoré spaľovanie odpadov v domácnostiach a na voľných priestranstvách zakazujú.

- **Zákon o odpadoch**, ktorý zakazuje zneškodňovať všetok zelený odpad zo záhrad, parkov, cintorínov a iných verejných priestranstiev, ktorý sa musí zhodnocovať, napr. kompostovaním. Iný odpad (napr. plasty, papier,..) sa môže zneškodňovať iba v zariadeniach, ktoré sú k tomuto účelu špeciálne vybudované (riadené skládky odpadov a spaľovne odpadu).
- **Zákon o ochrane pred požiarmi**, ktorý zakazuje zakladať oheň tam, kde môže dôjsť k jeho rozšíreniu a ďalej zakazuje vypalovať porasty bylín, kríkov a stromov.
- **Občiansky zákonník**, podľa ktorého nikto nesmie nad mieru prípustnú pomerom obťažovať susedov hlukom, prachom, popolčekom, dymom, plynmi, parami.

Čo môžeme spaľovať?

Na vykurovanie a ohrev teplej vody je najlepšie používať **drevo**, v špeciálnych kotloch aj **drevný odpad** (pelety, brikety, štiepka...).

Na opekanie na ohni môžeme používať len vysušené drevo.

Drevo však nesmie byť chemicky ošetrené a vlhké, pretože jeho spaľovaním vznikne niekoľkonásobne viac škodlivých látok ako pri spaľovaní suchého dreva.

A čo s ostatným odpadom?

- **Nejlepšie je odpad nevytvárať.** Myslite na to už pri nákupoch. Vyhýbajte sa spotrebe tovaru na jedno použitie, zbytočným obalom. Uprednostnite tovar, ktorý sa dá opraviť a opätovne používať.
- **Znižujte množstvo odpadu.** Čo už nepotrebujete nevyhodte, ale darujte príbuzným, priateľom, charitatívnym organizáciám alebo využite na iné účely. Pokazené veci skúste najprv opraviť.
- **Kompostujte biologické odpady.** Je to jednoduchý spôsob ako získať zadarmo kvalitné živiny pre pestovanie okrasných a úžitkových rastlín. Viac informácií o kompostovaní nájdete na www.priateliazeme.sk/spz.
- **Triedte odpad.** Zapojte sa do systému triedenia, ktorý je zavedený vo vašej obci / meste. Triediť sa dajú aj zložky, ktoré zbierajú napr. v škole, v zberných surovinách, rôznych predajniach...

Tento leták vydali **Priatelja Zeme - SPZ**, ktorí

- sú neziskovou organizáciou chrániacou životné prostredie
- sú nezávislí na vláde, politických či firemných záujmoch
- realizujú vzdelávaciu a praktickú pomoc občanom, školám, obciam
- pracujú na zlepšení legislatívy

Staňte sa členom Priateľov Zeme - SPZ

Podporte finančným príspevkom aktivitu Priateľov Zeme. Číslo nášho účtu: 4350054728/3100

Staňte sa sympatizantom Priateľov Zeme

Ak chcete byť zaradený do Infomailu a dostávať tak mailom správy z našej činnosti, pozvánky na akcie, výzvy na aktívnu pomoc, napíšte nám Váš mail. Ak chcete dostávať náš štvrťročník Ekolisty, napíšte aj Vašu poštovú adresu.

Staňte sa dobrovoľníkom Priateľov Zeme - SPZ

Ak nám chcete pomôcť s rôznymi aktivitami v rámci celého Slovenska, napr. s účasťou na informačných stánkoch, s prekladmi, umeleckou činnosťou... kontaktujte nás.

Spolu môžeme lepšie chrániť prírodu

Priatelja Zeme - SPZ
P.O.BOX H-39
Košice 04001
tel/fax: 055/677 1 677
mobil: 0903 77 23 23
e-mail: spz@priateliazeme.sk
www.priateliazeme.sk/spz
č. účtu: 4350054728/3100

**Priatelja
Zeme
SPZ**

Tento leták bol vydaný v rámci projektu „Triedenie a recyklácia odpadu – súčasť nášho každodenného života“ finančne podporil Recyklačný fond.

RECYKLAČNÝ FOND

**Priatelja
Zeme
SPZ**

Od jesene až do jari sa slovenský vidiek a mestské záhradkárske lokality ponárajú do sivého dymového šatu. Je to každoročne opakujúci sa obraz, kde na jeseň sa zbavujeme pozberových zvyškov z pestovania rastlín a listia, v zime sa snažíme ušetriť na palive a na jar je treba záhrady a domácnosti upratať...

A „pomocníkom“ sa nám stáva oheň.

Je to v poriadku? Nemôže nám to nejakú škodiť? Nie je to zakázané? Dá sa tomu nejakú predísť? Odpovede na tieto otázky nájdete v tomto letáku.

NESPAĽUJME ODPADY